

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus II. Argumentum. An Patronus Laicus possit semel tantum, aut pluries variare. Et si præsentatio facta à Patrono Ecclesiastico sit nulla, an possit idem Patronus alium præsentare, & an in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

Patrono favore Titii, absque prævia affixione edicti, & sic absque forma à jure præscripta, cum seclusa omni consuetudine, & præscriptione in contrarium de jure institutio, sicuti etiam gratificatio fieri non possit per Episcopum absque pœna nullitatis, nisi citatis prius vel specialiter, vel generaliter per edictum præsentato, Patronis, & aliis interesse habentibus, cum præfixione termini peremptorii novem dierum, & nisi elapso dicto termino, juxta *Text. in cap. final. de elect.*

11 in 6., qui licet loquatur de electione locum etiam habet in præsentatione, ut docent gloss. verb. electione ibi-- Et idem puto in præsentatione, ut etiam ille, cui fit præsentatio servare teneatur hanc decretalem, ibique *Gemin. n. 17. Calderin. conf. 8. de elect. num. 1. Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 6. art. 2. num. 1. & 4. Crescent. decis. 12. de jurepatr. num. 1. & 2. Vivian. eodem tractat. lib. 9. cap. 1. nu. 2. cum seqq. Lara de Annivers. & Cappell. lib. 2. cap. 10. num. 40. Rot. in Novarien. Parochialis 11. Aprilis 1713. S. Atque hæc, & S. Atque ita cotam R.P.D. Ansaldo.*

12 Stante igitur nullitate hujusmodi institutionis ex defectu formæ ab Ordinario non servatæ, eo quia ipse fuit nimis festinus in institutione, res dicitur adhuc integra, ac proinde durante adhuc quadrimestre poterat Patronus variare alium præsentando, non quidem correctivè, & privativè penitus recedendo à prima præsentatione, sed accumulativè, alium cum primo accumulando; quia licet dicta institutio fuerit nulla, non per hoc vitiata remansit præsentatio, *Vivian. de Jurepatr. part. 2. lib. 12. cap. 4. n. 35. Crescent. dec. 12. de Jurepatr. n. 3. Lara de Annivers. & Cappell. lib. 2. cap. 10. n. 41.* sed illa fuit valida, utpote facta de Persona capaci, qua stante validitate licitum non erat Patrono Laico præsentationem semel validè factam in totum revocare. Ratio est, quia Textus in hoc Canone cum autem 10. inter plures præsentatos à Patrono Laico æquè idoneos concedit Episcopo gratificationem; Non esset autem locus gratificationi, si Patronus Laicus variaret correctivè, & privativè recedendo à prima præsentatione: Igitur si Patronus Laicus primo validè præsentavit, non potest variare privativè, seu correctivè, sed

solum accumulativè, quod enim semel placuit, amplius displicere non potest. Ita gloss. in cap. Quod semel de reg. jur. in 6. Bero. hic in cap. Quod autem nu. 8. & seqq. Abb. in cap. Cum autem, ibique *Fagnan. n. 7. Cravet. conf. 63. num. 3. Lambertin. de Jurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 7. art. 2. 2. num. 2. Rocc. de Curt. eod. tract. verb. honorificum quæst. 9. Perez. de Lara de Cappellan. lib. 2. cap. 9. n. 18. R.P.D. Ansaldo dec. 52. n. 4. & seqq. Rot. decis. 235. n. 5. par. 9., & dec. 323. n. 12. par. 15. recent. & in Vaden. Canonizatus 30. Junij 1704. S. Nil urgente cor. Rmo Molines Decano, Et in dubio si Patronus Laicus præsentet secundum, semper præsumendum est eum præsentare accumulativè, & non privativè, ea ratione, quia quilibet præsumitur, velle facere actum modo sibi magis proficuo, & conformi dispositioni juris *Rocc. de Curt. de Jurepatr. verbo honorificum n. 38. Lara de Cappell. d. lib. 2. cap. 9. n. 19.**

ARGUMENTUM.

An Patronus Laicus possit semel tantum, aut pluries variare. Et si præsentatio facta à Patrono Ecclesiastico sit nulla, an possit idem Patronus alium præsentare, & an in Jurepatronatus mixto competat Patrono Ecclesiastico jus variandi?

SUMMARIUM.

- 1 Patronus Laicus semel tantum, & non pluries potest variare, & quare? Vide ibi. *Intelligo, ut num. 3.*
- 2 Patronus Laicus si primò imperfectè præsentavit, potest secundò, & tertio præsentare, immo præsentationem imperfectam penitus revocare.
- 4 Præsentatio facta à Patrono Ecclesiastico si sit nulla, potest idem Patronus alium præsentare.
- 5 Patronus Ecclesiasticus potest intrà terminum à jure præfixum declarare, & reddere claram præsentationem dubiam.
- 6 Patronus Ecclesiasticus, factò pacto, quòd si præsentatus intrà certum tempus non utatur præsentatione ad obtinendum institutionem, possit alium præsentare, si præsentatus intrà dictum tempus ea non utatur, potest alium præsentare.
- 7 Patronus Ecclesiasticus si præsentaverit unum,

- unum, deinde variaverit presentando alterum, & si primò presentatus durante semestre renunciaverit juri suo, aut moreretur, an convalescerat presentatio secundi, vel potius Patronus possit noviter presentare? Vide ibi, & n. 8. & 9.
- 10 Collatio Beneficii nulla, utpote facta extra terminum convalescit ex patientia Superioris habentis illud conferre jure devoluto.
- 11 Constitutio Legati facta à Proconsule ante ingressum Provinciae, convalescit post ingressum, si Proconsul perseveret in priorivoluntate.
- 12 Presentatio, aut constitutio Procuratoris ad presentandam certam personam facta ante vacationem Beneficii convalescit in ipsa vacatione durante voluntate Patroni.
- 13 Patronus Ecclesiasticus an in jure patronatus mixto possit variare? Vide ibi, & num. 14. & 15.

CASUS II.

Presentavit per literas quidam Patronus ad Beneficium vacans de suo Jurepatronatus, Titium Clericum; Deinde idem Patronus presentavit Cajum coram Ordinario, & paulò post non exhibitis adhuc per Titium literis presentationis coram Episcopo, presentavit etiam Sempronium omnes æquè idoneos, quem Episcopus gratificavit, illum instituendo in Beneficio. Quæritur an hæc tertiapresentatio substatueatur? seu an Patronus potuerit hunc tertium validè presentare?

- 1 Cui quæstioni respondendum videtur negativè; Patronus namque Laicus semel tantum, & non pluries potest variare. Ratio est, quia *Canones supradicti* concedentes Patrono Laico jus variandi, loquuntur solum de duobus presentatis. Igitur Patronus Laicus duos solum, & non plures poterit presentare, & sic semel tantum variare. Insuper variatio est odiosa, *Gemin. in cap. cum in multis de rescript. in 6.*, adeoque venit restringenda, ad *Text. in cap. odia de regul. iur. in 6.*, & non est permittendum Patronis Laicis variare toties, quoties voluerint, sed semel tantum, ut docent *Calderin. cons. 15. de jurepat. Cravett. cons. 63. nu. 3. Rocch. de Curt. de jurepat. verb.*

Honorificum quest. 10. Lambertin. eodem tract. lib. 2. par. 1. quest. 7. art. 23. Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. num. 214. Card. de Luca de jurepat. disc. 43. nu. 6. & disc. 17. num. 10. Vivian. eodem tract. par. 2. lib. 10. cap. 4. num. 1. Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 3. num. 46. Rot. decis. 92. num. 5. post Bonden. collect. legal. tom. 2.

- 2 Ceterum in hoc Casu censeo tertiam presentationem sustineri, & Patronum potuisse hunc tertium validè presentare. Prima namque presentatio facta à Patrono per literas favore Titii, donec non est exhibita coram habente institueri, est actus imperfectus nullum jus considerabile tribuens nominato, ut dixi *Part. I. Can. V. Cas. II. num. 4.*, & firmatum fuit à Sacra Rota in *Romana Cappellania coram Eminentiss. Scotto ibi relat. num. 6.*, adeoque poterat Patronus non solum variare presentando hunc tertium, sed etiam primam presentationem imperfectam, seu nominationem revocare, & penitus abolere, quo casu non diceretur pluries, sed semel tantum presentare, dum secunda presentatio diceretur prima, & tertia secunda, *Lotter. de re Benefic. lib. 2. quest. 6. num. 36. & seqq. Rota decis. 739. num. 18. & 21. par. 18. tom. 2. recent. & in Vercellen. Canonatus 23. Januarii 1598. coram Corduba penès Garz. de Benef. par. 7. cap. 1. n. 36.*

- 3 Non obstat supradictum principium, quòd Patronus Laicus non possit pluries, sed semel tantum variare; quoniam illud procedit, quando prima presentatio facta à Laico est actus perfectus, & est valida, limitatur autem quando est imperfecta, aut nulla, aut fuerit ei renunciatum à presentato simpliciter, non verò in favorem alterius, cum non possit Presentatus renunciare, & transferre presentationem de se factam in alium, *Palm. cons. 10. num. 37.* Tunc enim Patronus Laicus non solum potest presentare secundum, sed etiam tertium accumulando cum secundo, ea ratione, quia cum prima presentatio sit nulla, aut non amplius existens in rerum natura, cum cessaverit per renunciationem, secunda efficitur prima, & non dicitur variatio, sed prima presentatio, & tertia dicitur secunda presentatio, *gloss. in cap. final. verb. ex vi de jurepat.*, *Fagnan. in cap. cum autem*

- n. 11. *Lambertin. de jurepatr. par. 2. lib. 2. quest. 7. art. 3. ante num. 1. versic. Igitur, Vivian. eodem tract. par. 2. lib. 10. cap. 1. nu. 21. Rota coram R. P. D. Anfaldo dec. 25. num. 15.*
- 4 Sic etiam Patronus Ecclesiasticus, esse dicitur, quod nullatenus possit variare alium presentando; hoc procedit, quando ejus presentatio est perfecta, aut valida; secus si sit imperfecta, utpote non exhibita coram habente instituere, aut sit nulla utpote facta absque propria culpa de persona minus idonea ignorantem, non vero scientem, & cum culpa, juxta ea, quae superius firmavi *Can. III. Cas. III. num. 4.* tunc enim potest alium presentare, *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. quest. 7. art. 21. num. 6. & par. 3. quest. 9. art. 32. num. 3. Ancharan. in Clement. ut constitutio de jurepatr. num. 7. prope finem*, ea ratione, quia Sapientis est revocare, quod male fecit, & quilibet tenetur suum errorem emendare, ut expressè docet *Text. in cap. Magna 22. quest. 4. ibi. Magna sapientia est revocare hominem, quod male loquutus est. gloss. in cap. 1. ut lite pendente verb. praesudicium, Butr. in cap. Ecclesia vestra il. secundo de elect. num. 19.* Immo si ejus presentatio sit dubia, potest intra tempus datum ad presentandum illam declarare, certificare, & reddere claram, ob supradictam rationem, quia in hoc casu Patronus Ecclesiasticus non diceretur variare, sed primò presentare, juxta *Corrad. in prax. benefic. lib. 4. cap. 6. num. 26. Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. q. 3. art. 9. num. 13. Garz. de benefic. par. 8. cap. 2. n. 3. Rota in Recanaten. Benefic. 9. Maji 1701.*
- 5 §. finali coram R. P. D. Lancetta. Sicuti non diceretur variare, sed primò presentare, si Patronus Ecclesiasticus presentaret aliquem cum hac conditione, quod si presentatus intra mensem ex. gr. non prosequatur institutionem, possit alterum presentare; Tunc si nominatus cum tali pacto nondum presentaverat se coram Episcopo intra tempus illi constitutum, evanescit, & extinguitur ejus presentatio virtute pacti, & Patronus Ecclesiasticus poterit alium presentare, *Lara de Annivers. & Cappell. lib. 2. cap. 9. num. 6.*
- 7 Quæro in hoc casu. Primò si Patronus Ecclesiasticus, cui prohibita est variatio, presentaverit unum, deinde variaverit presentando alterum; Et si primo presentatus durante semestri, renunciaverit juri suo, aut moreretur; An convalescat presentatio secundi, ita ut ei concedenda sit institutio, vel potius Patronus possit noviter presentare?
- 8 Et videtur dicendum, quod non convalescat; Presentatio namque secundi utpote facta à Patrono Ecclesiastico tempore prohibito, sicutum quando jam prius aderat alia presentatio valida, est de jure nulla, adeòque cessante prima per renunciationem, aut obitum primi presentati convalescere non potest, ea ratione, quia non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit ad *Text. in cap. non firmatur de regul. jur. in 6.*, ut patet in Institutione Simoniaca, quæ cum sit nulla non convalescit, si institutus per aliqua tempora administraverit in beneficio *Textus in cap. Principatus 1. q. 1.*, & in venditione rei Sacrae e. g. Calicis sacra- ti, quæ est nulla, & non assumit vires, si postea res Sacra dehit esse Sacra, *Text. in l. inter stipulantem §. Sacram. ff. de verb. oblig.* Unde Patronus Ecclesiasticus, cum prima presentatio sublata sit de medio per renunciationem, aut mortem primi Presentati; Secunda, quæ reputatur, ac si esset prima, non valeat, ac habeatur pro non facta, poterit de novo presentare durante adhuc semestri, non præstat enim impedimentum, quod de jure non sortitur effectum ad *Text. in cap. non præstat de regul. jur. in 6.*, *Lambertin. de jurepatr. par. 2. lib. 2. quest. 7. art. 10. n. 2.*
- 9 Sed in hac questione censeo respondendum, presentationem secundi, quæ ante renunciationem, aut obitum primi presentati erat nulla, convalescere, & convalidare, dummodo non constet de mutatione voluntatis Patroni Ecclesiastici, quia durante voluntate Patroni, dicitur perseverare, & vim, & validitatem, quam non habebat ante renunciationem, aut obitum primi Presentati, recipit post ipsam renunciationem, aut obitum, dum post ipsam renunciationem, aut obitum primi Presentati, Patronus Ecclesiasticus durante adhuc semestri potest presentare, ut expressè docet *Rota decis. 16. de renunciat. in antiquis*; Ad exemplum collationis beneficii factæ ab Ordinario, elapso

termino sibi à jure statuto ad conferendum, quæ licet sit nulla, convalescit tamen ex patientia Superioris habentis illud conferre jure devoluto. *Text. in cap. literas de supplen. neglig. Pralat., ibique gloss. verb. patientia Abb. num. 1. Anan. num. 1.*

11 *Barbof. num. 1., & ad exemplum constitutionis Legati facta à Proconsule, antequam ipse Provinciam ingrediatur, quæ licet ante ingressum non valeat, convalescit tamen post ingressum Provinciæ Proconsulis, si iste perseverat in priori voluntate, juxta Text. in l. observare §. final. ff. de offic. Proconsul. Cassador. decis. 5. de*

12 *Jurepat. num. 2.; Ac denique ad exemplum præsentationis, aut constitutionis Procuratoris ad præsentandum certam personam facta ante vacationem Beneficii, quæ licet sit nulla ante vacationem, convalidatur tamen in ipsa vacatione, durante voluntate Patroni, juxta Dec. consil. 171. tom. 1. Lotter. de re benefc. lib. 2. quest. 6. num. 19. & seq., Rota in Romana Cappellania 3. Februarii 1708. coram Eminentissimo Scotto superius impress. Part. 1. Can. 5. cas. 2. num. 28. stante autem convalidatione præsentationis secundi, non potest Patronus noviter præsentare; hoc enim importat convalidatio præsentationis secundi, nimirum, quod Patronus perseveret in eadem voluntate, & alium non præsentet.*

Quæro secundo in Jurepatronatus mixto An Patronus Ecclesiasticus possit variare?

Videtur Patronus Ecclesiasticus in Jurepatronatus mixto posse variare; Etenim ipse in hujusmodi Jurepatronatus habet societatem, & communionem cum Laico, adeò ut sicuti Patronus Laicus potest variare, ita & Patrono Ecclesiastico eadem variatio competere poterit, dum in bonis socialibus socius habet privilegium socii, & privilegium unius consortis, prodest alii consorti, ad *Text. in l. si communem §. Quemadmodum servitutes amittantur, ibique Bald., Paul. de Castr., Alexand. conf. 122. num. 17. lib. 4.*

14 Sic ratione communionis societatis privilegium Clerici, ut conveniri possit coram Episcopo prodest Laico in eadem Causa individua; Et restitutio in integrum, quæ competit minori, prodest, & competit etiam majori in eadem Causa

communi *Paul. de Castr. in dicta l. si communem n. 2. Alexand. dicto conf. 122. n. 16. in fin. lib. 4. Paris. conf. 12. num. 73. lib. 2.*

Et privilegium termini sex mensium in præsentando competens Patrono Ecclesiastico, in Jurepatronatus mixto ratione communionis, & societatis prodest Patrono Laico, juxta *Gloss. in cap. unico de jurepat. in 6. verb. Ecclesiasticus, & dicam infra Par. 3. Can. unico.* Ac etiam privilegium, ut Legatus à Latere non possit liberè conferre beneficium de Jurepatronatus Laicali, ac privilegium exemptionis à Regulis Cancellariæ, & à Reservationibus Apostolicis competens Patrono Laico, ratione communionis, & societatis in Jurepatronatus mixto, competit etiam Patrono Ecclesiastico, ut dicam infra *Can. XXX.* Ita etiam Privilegium variandi competens Patrono Laico, in Jurepatronatus mixto ratione ejusdem societatis, & communionis competere poterit Patrono Ecclesiastico, & iste variare, sicuti variare valet Patronus Laicus; ea ratione, quia mixtum assumit naturam simplicis magis privilegiati, *Card. de Luca de Jurepat. disc. 59. num. 22. §. Aut veniunt.*

15 At verius contrarium existimo; distinguendum est enim inter ea, quæ sunt indivisibilia, & ea, quæ sunt divisibilia; Licet enim in indivisibilibus privilegium unius consortis prodest alteri consorti, tamen hoc limitatur in divisibilibus, & in eis, quæ sunt divisibilia juxta *Gloss. in dicta l. si communem, ibique Bald., Paul. de Castr. Covarr. practic. quest. lib. unico cap. 34. num. 1. prope fin., & 2.* In casu autem præsentanti exercitium Jurispatronatus, seu Jurispræsentandi commodè divisionem admittit, & dividi potest, ut dicam infra *Part. IV. Can. II.* Unde privilegium variandi competens Patrono Laico, competere non potest in Jurepatronatus mixto ratione communionis Patrono Ecclesiastico, quia Patronus Ecclesiasticus, sive consideretur secundum se, sive, ut associatus Patrono Laico, semper in eo detestabilis est variatio determinationis maturo consilio susceptæ, ut superius notavi in *Commentario §. Ratio prima conclusionis, ita Lambertin. de Jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. 7. art. 13. num. 4., & seq.; Immo juxta Paul. de Cittad. par. 6. art. 3.*

de jurepatr. quem sequitur *Lara de Anniverfar.*, & *Cappellan. lib.2. cap.9. num.14.*, nec Patronus Laicus in Jurepatronatus mixto, ratione communionis cum Ecclesiastico, in quo detestatur variatio, potest variare; quæ tamen opinio reprobatur à *Lambertino ubi supra num. 5.*

ARGUMENTUM.

Patronus Laicus an possit variare, novum Præsentatum accumulando, lite pendente inter Præsentatos, quorum nullus cessit liti, aut decessit.

SUMMARIUM.

- 1 Lite pendente inter Patronos principaliter super Jurepatronatus licita non est variatio. Limita, ut ibi.
- 2 Lite pendente inter Præsentatos, quorum unus fuit institutus, non potest Patronus alium accumulando præsentare.
- 3 Lite pendente inter Præsentatos, quorum unus cessit, vel decessit, non potest Patronus alium præsentare. Limita, ut ibi.
- 4 Lite pendente inter Præsentatos potest Patronus variare præsentando Collitigantem. Intellige, ut ibi.
- 5 Orta lite inter Præsentatos, quorum nullus cessit, aut decessit, & quorum nullus sit institutus, an possint Patroni variare, & alium accumulativè præsentare? Referuntur sententia, & rationes Lambertini, & num. 6., & 7.
- 6 Quod, & quale jus acquiratur ex præsentatione Patroni Laici.
- 8 Referuntur sententia, & rationes eorum, qui sentiunt in hoc casu non esse permissum Patronis Laicis variare, & num.9. & 10.
- 11 Conciliatur utraque sententia cum distinctione. Vide ibi, & num.13.
- 12 Lis ad hoc ut sit sufficiens impedire Patronis Laicis facultatem variandi, requiritur, quod non sit calumnia.

CASUS III.

Competens Jurepatronatus Laicali pluribus uti singulis ad Beneficium Avacans, unus ex eis præsentavit Titium, alius Cajum. Orta lite inter Præsentatos, primus Patronus variavit accumulando cum Titio Sempronium. Hinc quaeritur: An lite pendente inter Præsentatos, quorum nullus cessit liti, aut de-

20 Pars II.

cessit, Patronus Laicus possit alium præsentare, seu variare accumulando novum præsentatum.

Quæstio hæc satis controversa inter Doctores, ut clarius resolvatur, præsupponendum est tanquam certum.

- 1 Primo. Quod lite pendente inter Patronos principaliter super Jurepatronatus non possunt isti variando devenire ad aliam præsentationem, nisi ante mortem litem, & ante vacationem sint in possessione præsentandi; nam si sunt in possessione præsentandi, possunt in hac possessione continuare, & alium accumulativè præsentare, nisi lis sit etiam super ipsa possessione, eo quia litis motio non debet alicui jus suum auferre, & possessionis commodo quem privare, ad *Text. incap. 1.*, ut lite pendente *Gloss. in cap. ex literis verb. ex literis de jurepatr.*, & *in cap. cum venissent de in integr. restit. verb. Electionem, Lancelotti. de attentat. par. 2. cap.4. in præfat. à num.635. usque ad 652.*
- 2 Secundo, quod lite pendente inter præsentatos, quorum unus fuit institutus, non possit post hujusmodi institutionem Patronus alium accumulando præsentare, juxta *Text. expressum in cap.2.*, ut lite pendente in 6., *Garz. de Benefic. par.5. cap.9. num. 218.*, *Covar. pract. quest. lib. vnic. cap.36. num.7. §.3.*
- 3 Quod lite pendente inter Præsentatos, & uno ex Litigantibus defuncto, aut liti cedente, non possit Patronus alium præsentare *Lambertini. de jurepatr. par.1. lib.2. quest. 6. art. 12. num. 19.*, *Gomes super Regul. de subrog. Collig. quest. 13.*, *Garz. de Benefic. par.5. cap.9. num. 217.*, *Lancelotti. de attent. par. 2. cap.4. in præfat. num. 655.*, *Rota in Zamoren. Beneficii de Morales 30. Maji 1586. apud Marchesan. de Commiss. par.1. to.1. §.2. pag. mibi 452.*, dummodo præsentatio illius, qui cessit, aut decessit sit valida, si enim sit nulla, eo quia sit criminofus, aut concubinarius, & hoc ignorabatur à Patrono, potest Patronus Laicus variare alium accumulando, quia in isto casu Patronus Laicus non diceretur variare, sed præsentare, & quia per mortem illius lis est finita, ut expressè docet *Gloss. in cap.2.*, ut lite pendente in 6. verb. finita; *Lambertini. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. 7. art. 21. num. 6.*, *Rota decis. 459. num.29. par.19. tom.2. recent.*, &

X in